Poštnina plačana v gotovini

Cena 1 Din

Ponedeljek

IZHAJA vsak ponedeljek ob 4 zjutraj

NAROČNINA mesečno 4 Din, četrtletno 12 Din, polletno 20 Din — V Ljubljani Mariboru in Celju dostavljen na dom mesečno 1 Din več — Za inozemstvo mesečno 6 Din

UREDNIŠTVO v Ljubljani, Knaflje va ul. 5 telefon št. 3122 3123 3124 3125 3126

UPRAVA v Ljubljani Prešernova ul. 54 telefon št. 3122 3123 3124 3125 3126

INSERATNI ODDELEK v Ljubljani Prešernova ul. 4, telefon št. 2492

Leto III. Ljubljana, 30 decembra 1929. Štev. 52

Deputacije iz zetske in vrbaske banovine v Beogradu

Včeraj so bile v Beogradu deputacije iz zetske in vrbaske banovine, ki so se danes poklonile kralju

Beograd, 29. decembra. Po poklonitvi zastopnikov naroda iz primorske in savske banovine kralju in zahvali delegacij iz moravske in vardarske banovine za njegove modre odločitve v poslednjem letu, so prispeli včeraj v prestolnico predstavniki vseh slojev naroda iz zetske in vrbaske banovine, da manifestirajo svojo vdanost in zvestobo kralju.

Na kolodvor sta prispela istočasno vlak iz Vinkovcev z delegacijami vrbaske banovine in po ozkotirni železnici vlak s predstavniki zetske banovine. Množice občinstva, zbrane na peronu, so burno pozdravljale goste, ki so med sviranjem godbe odkorakali skozi dvorno čakalnico na veliki trg pred kolodvorom, kjer jih je navdušeno sprejelo beograjsko občinstvo s podpredsedniki in odborniki mestne občine na čelu. Akademski pevski zbor »Obilić« je pozdravil goste s pesmijo »Hej trubaču!«, nakar je med neprestanim vzklikanjem kralju in Jugoslaviji izrazil dobrodošlico gostom podpredsednik občine dr. Miloslav Stojadinović, ki mu je odgovoril podpredsednik oblastnega odbora Narodne odbrane na Cetinju Aleksa Martinović. V imenu vrbaske banovine pa se je zahvalil Beograjčanom predsednik bihaške občine Jusuf Hadžić Omer, ki je prav tako žel mnogo prisrčnega odobravanja množice.

Po pozdravnih govorih se je razvil sprevod zastopnikov beograjske občine in gostov po Nemanjini, Miloša Velikoga in Kralja Milana ulici do spomenika kneza Mihajla. Tu so se med neprestanim pozdravljanjem meščanstva gostje razšli v hotele. Ob 13. je priredila občina slavnosten obed v hotelu »Imperial« in v Kazini, ker ni v Beogradu primerne dvorane za skupen banket tako številne delegacije. V Kazini je zastopal občino njen podpredsednik dr. Stojadinović, ker je predsednik Savić obolel. V mnogih zdravicah so se povdarjale velike zasluge Nj. Vel. kralja za lepšo bodočnost enotne in močne Jugoslavije. Prvi je povzel besedo predsednik občine Stojadinović, nakar so govorili zastopniki Dubrovnika, Banjaluke, zetske banovine in nekaterih črnogorskih občin. Vrsto govorov je zaključil občinski odbornik beograjski in univ. profesor dr. Arandjelović. Zlasti svečan je bil banket v »Imperialu«. Na desni strani so sedeli zastopniki vrbaske banovine, večinoma muslimani iz Krajine, ki jim je bil obed prirejen na njihov način. Ostale prostore so zavzeli delegati iz drugih krajev vrbaske in zetske banovine. Med banketom je svirala vojaška godba. V imenu Beograda je pozdravil goste podpredsednik občine univ. prof. Zadjina, za njim načelnik občine Bosanska Krupa Veljković, nadalje poštni ravnatelj s Cetinja Drecun, načelnik občine Prijepolje Rade Kurtović, svečenik iz Gradačca Marko Popović in končno direktor beograjskega hotela »Petrograd« Dušan Petrović ter vpokojeni sreski načelnik iz Peči Milo Protić. Med posameznimi govori je svirala godba državno himno in junaške narodne pesmi, gosti pa so navdušeno vzklikali edinstvu, kralju in Jugoslaviji. Po obedu so se razšli gostje, da si ogledajo vedno napredujočo in razvijajočo se prestolico.

Beograd, 29. decembra. Nj. Vel. kralj je sprejel danes popoldne deputacije iz vrbarske in zetske banovine, ki so mu izrazile svojo vdanost. Točno po določenem programu so se zbrale poklonitvene deputacije v veliki dvorani starega dvora ob pol 6. popoldne. Ko je kralj vstopil v dvorano, so ga zbrani zastopniki mest pozdravili z burnimi vzkliki.

Prvi je povzel besedo v imenu mest zetske banovine cetinski župan Tomo Milošević, ki je v svojih dalljih izvajanjih naglašal med drugim:

Prišli smo semkaj, da sporočimo Vašemu Veličanstvu, da nas vse preveva ista misel in da naša srca bijejo za Vaše Veličanstvo in za našo veliko domovino. Kakor vedno, smo tudi sedaj pripravljeni, da branimo pridobitve v starem duhu ali z novo vero in novim upanjem. Naša domovina Jugoslavija ima v naši banovini le oboževatelje in branitelje.

V imenu vrbaske banovine je povzel nato besedo odvetnik Todor Lazarević iz Banje Luke. V svojih izvajanjih je dejal med drugim:

V vsej vrbaski banovini srečujemo le ljubezen, zvestobo in vdanost do našega vzvišenega kraljevskega doma in naše zedinjene domovine. Kadar potrebuje domovina vojake, smo vsi vojaki, v dobi miru pa marljivi sotrudniki in soustvaritelji. Narod preveva isto prepričanje in ima občutke, da je prizadevanje in vsa skrb Vašega Veličanstva namenjena le blaginji našega naroda in da se pod modrim vodstvom Vašega Veličanstva nahaja naš narod na poti k blagostanju in k sreči. Mi vsi smo z Vami in čutimo, da je naš kralj, Vaše Veličanstvo, naš pravi narodni kralj.

Kraljev govor

Ko so se navdušene ovacije nekoliko polegle, je povzel besedo Njegovo Vel. kralj in dejal:

Gospodje! Zahvaljujem se vam za odkritosrčne besede zvestobe, ljubezni in vdanosti do mene in mojega doma, za besede, ki ste jih izrekli v imenu svojih banovin. Ljubezen prebivalcev naše širne domovine do naroda, edinstva in domovine je velika in splošno znana. Ogromne žrtve in preganjanja, ki jih je moral pretrpeti naš narod, so to ljubezen le povečale. V srcih naroda zetske in vrbaske banovine je naletela ta ljubezen na močen odmev. To najbolje dokazujejo neprestane navdušene ovacije in manifestacije za edinstvo in kraljevino Jugoslavijo, ki neprestano prihajajo iz vseh delov naše velike domovine. Doba narodnih bojev je za nami in se končuje s popolno zmago. Nahajamo se pred dobo miru, reda in ustvarjanja na vseh področjih narodnega in državnega življenja. Ko se vrnete domov, sporočite mojemu zvestemu narodu zetske in vrbaske banovine moje kraljevske pozdrave k novemu letu. Bodite enoten tolmač mojih želja in mojih stremljenj, da ponosni na našo slavno preteklost negujemo naše vojne vrline tudi v miru in da se posvetimo le prospehu blagostanja, narodnega in kulturnega procvita.

Izza kulis dr. Seiplove turneje

Sestanek z bivšo cesarico Zito Politično kosilo na Luksemburškem — Pred novo akcijo avstrijskih legitimistov — Iznenadenje v Pragi

Dunaj, 29. decembra. **Vesti, da se je prelat Seipel sestal v Luxemburgu z bivšo cesarico Zito, so vzbudile v javnosti mnogo zanimanja.** Listi poročajo, da je Seipel pred dnevi odpotoval v Luxemburg, kjer je imel v božičnih praznikih predavanje o »Pomenu in dolžnostih socialne politike« Istočasno kakor Seipel se je mudila tamkaj tudi bivša cesarica Zita z Otonom in ostalimi otroci. Kakor zatrjujejo listi, je ob tej priliki došlo do sestanka med Seiplom in Zito. Dunajski listi pripisujejo temu dogodku velik pomen tem bolj, ker je Seipel izjavil, da bo meseca januarja stopil ponovno v aktivno službo.

Glasilo »Landbunda« »Extrablatt« piše o Seiplovem posetu v Luxemburgu med drugim:

»Poset dr. Seipla v Luxemburgu in njegovo predavanje o razmerah v Avstriji sta izzvala v diplomatskih krogih veliko začudenje. Zanimivo je, da je v istem trenutku tamkaj tudi bivša cesarica Zita ji Seipel vsekakor ni šel v Luxemburg zato, da bi se pogajal o čem med Luxemburgom in Avstrijo, temveč je imel njegov poset druge namene. Ta sestanek se spravlja v zvezo tudi s pojizkusom, da bi se Habsburžanom vrnila posestva ter ukinila prepoved njihovega povratka v Avstrijo, kar je nedavno predlagal neki poslanec Seiplove stranke v parlamentu.

Isti list poroča, da se v zadnjem času opaža večja aktivnost legitimističnih krogov v Avstriji, kar beležijo tudi v inozemstvu. Nadalje poročajo dunajski listi o izjavi polkovnika Wolfa, predsedника črnorumene monarhistične stranke, da je njegova stranka izvolila Seipla za častnega člana.

Listi poročajo iz Bruslja, da je luxemburški državni minister Bruch priredil slavnosten banket, na katerega sta bila povabljena bivša cesarica Zita in bivši avstrijski kancelar Seipel, ki sta se ob tej priliki sestala.

Po informacijah iz Prage so te vesti zelo presenetile tamošnje vladne kroge in ni izključeno, da bo zahtevala Praga zadevna pojasnila od Schobra.

Nova Bartlova vlada

Varšava, 29. decembra. Pozno ponoči je sestavil prof. Bartel naslednjo vlado: ministrski predsednik dr. Bartel, vnanji minister Zaleski, notranji Jozefowski, vojni maršal Pilsudski, finančni minister Matuszewski, pravosodni Dutkiewicz, trgovinski Kwiatkowski, prosvetni Czerwinski, delovni in socialni minister Prystor, agrarna reforma Staniewicz, poštni minister Börner, javna dela Matatiewicz, kmetijstvo Niezabytowski in promet inž. Kühn.

25.000 dolarjev za mir

...za bronasta vrata ženevske palače

Newyork, 29. decembra. Woodrov Wilson Fondation je včeraj na dan rojstne obletnice pokojnega predsednika sporočila javnosti, da je bila letošnja mirovna nagrada v iznosu 25.000 dolarjev priznana Društvu narodov. **Denar se bo uporabil za bronasta vrata nove palače Društva narodov.**

Čičerinov povratek v Moskvo

Varšava, 29. decembra. Kakor poročajo listi, se bo vnanji komisar Čičerin prve dni novega leta vrnil v Rusijo. 4. januarja bo dospel na Poljsko in se ustavil v Varšavi. (Kakor znano, je bival Čičerin delj časa v nekem nemškem sanatoriju.)

Nova amnestija v Bolgariji

Sofija, 29. decembra. Novi ukaz o amnestiji vsebuje 252 pomiloščenj kaznencev, med katerimi je samo en politik. Vlada utemeljuje ta svoj sklep, da so bili politični krivci amnestirani že s poslednjim ukazom.

Gospod Mascagni se motijo

Rim, 29. decembra. Skladatelj Pietro Mascagni je imel razgovor z novinarji o razvoju radia. Od njega in od zvočnega filma pričakuje Mascagni zelo mnogo. Izjavil je, da bo zvočni film izpodrinil operna gledališča.

Francoske žrtve za evropski mir

Francoska zbornica je odobrila velike kredite za vojno mornarico in za utrditev meje proti Nemčiji, ker hoče biti Francija zavarovana pred eventuelnimi sovražnimi napadi

Pariz, 29. dec. **Pred odhodom na počitnice je odobrila včeraj zbornica načrt graditve novih ladij v l. 1930 in sprejela zakonski načrt za utrjevanje vzhodne meje.**

Načrt za grajenje novih ladij, ki naj se izvrši do l. 1943, določa naslednjo moč mornarice: 175 tisoč ton linijskih ladij, 390 tisoč ton lažjih vojnih ladij, 96 tisoč ton podmornic, 60 tisoč ton matičnih ladij za letala in celo vrsto posebnih ladij, skupno okoli 725 tisoč ton. V prihodnjem letu bodo zgradili križarko z 10 tisoč tonami, 6 torpednih lovcev, 2 podmornici I. razreda, eno podmornico za polaganje min, dve izvidnici za odprto morje in eno ladjo za postavljanje mrež v obrambo proti torpedom.

O tem načrtu je poročal poslanec Appell, ki je dejal, da je razmišljala mornariška komisija, ali ne bi kazalo graditi namesto 10 tisočtonske križarke tako z 20 tisoč tonami, ki bi bila močnejša od nove nemške križarke. Glede na bližnjo londonsko razorožitveno konferenco in pa v svrho čim lažjega izvajanja gradbenega načrta je komisija sklenila ostati pri starem načrtu.

Pri izvrševanju prvih del v svrho utrditve francoske vzhodne meje gre za 2 milijardi 900 milijonov frankov, katerim je prišteti še 400 milijonov frankov za obrambo proti napadom iz zračnih ladij. Poročevalec je povdarjal, da so utrjevalna dela zlasti glede na morebitno izpraznitev Porenja nad vse potrebna. Francija mora biti v stanju, zavrniti takoj v prvi uri z razmeroma slabotnimi četami vsak sovražni napad na francosko ozemlje. Za novo utrjevanje je določeno vse, da se obvarujejo posadke pred najhujšimi granatami in plini.

Predsednik vojnega odbora Fenry je izjavil, da mora biti izvršeno utrjevanje predvsem tako, da se bo mogla Francija braniti proti letalskim napadom. Utrdbe se morajo zgraditi premakljive in nepremakljive, pri čemer je treba upoštevati mnoge izkušnje iz svetovne vojne. Politika zbliževanja in politika utrjevanja meja se izpolnjujeta in sta tesno zvezani druga z drugo. Ako hoče Francija ponuditi Nemčiji roko, mora biti popolnoma varna. Z novimi utrdbami bo možno ustvariti na meji neprekinjen ognjeni zapah. Tudi zračna obramba je tako urejena, da je pri trenotnem stanju stvari ni mogoče prodreti. Toda z betonskimi stavbami samimi še ni rešen popolnoma problem državne obrambe. Treba je ustvariti tudi potrebne divizije, ki bodo zasedle stavbe.

Socijalistični poslanec Laville je izjavil, da mora delavska stranka odkloniti program za gradnjo utrbd, češ da se nadaljevanje oboroževanja ne strinja z bližajočo se haaško konferenco.

Poslanec nacionalnega bloka Fabri je označil novo utrjevanje kot brezpogojno potrebno. **Njegova stranka ima prav tako močno vero v mir, kakor silno ljubezen do domovine.**

Vojni minister Maginot je povdarjal: **Važno je, da ima izpraznitev Porenja neki protiutež v obrambeni organizaciji meja. Predloženi načrt je prava popolnost v obrambi, ki je danes mogoča. Minister je zaključil govor z besedami, da ne bo stavil vprašanja zaupnice, temveč prepustil zbornici, da si je svesta odgovornosti, da pokaže, da se morajo strankini oziri umakniti resnim problemom državne obrambe. Javno mišljenje v inozemstvu bo priznalo izključno obrambeni značaj tega pasu trdnjav.**

Na popoldanski seji je izjavil socialistični poslanec Burtin, da je utrjevanje vzhodne meje znak nezaupanja do sosedov in eklatantno zanikavanje zahteve po miru, ki jo propagira zbornica. Poslanec Cotin je še opozoril, da te utrdbe v nobenem primeru ne bodo obvarovale civilnega prebivalstva pred plinskimi napadi. V pogledu varstva proti plinu se dosedaj še prav ničesar ni storilo. Poslanec Thomas je protestiral proti prevelikim izdatkom za vojaštvo, ki znašajo 13 milijard, med tem ko je predvidenih za civilne svrhe samo 12 milijard.

Gradbeni krediti za utrjevanje vzhodne meje so bili končno sprejeti proti glasovom socialistov in komunistov.

Reparacijska banka

Pariz, 29. decembra. Na današnji seji zbornice je izjavil finančni minister Cheron na odgovor na interpelacijo o mednarodni banki, da je bila ustanovitev mednarodne banke eno mojsterskih del Younga. Povdarjal je nato, da je banka docela finančnega značaja in da predstavlja nekako zadrugo osrednjih emisijskih bank. Strokovnjaki niso prekoračili svojega mandata. Finančni minister je končal z izjavo, da imajo francoski pooblaščenci zavest, da so mnogo doprinesli zbližanju narodov. Francija bo imela vedno pravico reči, da je pristala na žrtve, da je pa prevzela nase tudi velike denarne žrtve zaradi miru. Socijalistično radikalni poslanec Bergery je nato izrazil bojazen, da delujejo ameriški finančniki na to, da bi osvojili evropske sile, dočim je socijalistično-republikanski poslanec Cabrun opozarjal na vznemirjenje, ki ga je povzročila ustanovitev Mednarodne banke v Evropi. Nato so bili predloženi trije dnevni redi, med njimi od socijalističnih radikalov, v katerem se zahteva, da se morajo pri pogajanju v Haagu izvesti gotove izpremembe v statutu Mednarodne banke. Pri glasovanju je zbornica s 316 glasovi proti 271 odklonila socijalistično-radikalni dnevni red ter sprejela dnevni red, ki izreka vladi zaupanje.

Ministrski predsednik Tardieu je čestital finančnemu ministru ter ob živahnem odobravanju zbornice izvajal med drugim: V resnici je zelo važno, da bodo francoski pooblaščenci imeli popolnoma proste roke pri debatah v inozemstvu. Ministrski predsednik je nato povdarjal jamstva, ki so se dala guvernerju francoske Narodne banke, ki bo vsak trenutek lahko vložil veto proti ukrepom, ki mu ne bodo všeč.

—o—

V romunskih solnih rudnikih kopljejo sol jetniki pod močnim varstvom vojaštva, ki kaznuje vsako nepokorščino z ustrelitvijo. Slika prikazuje kaznjence na poti v rudnik.

Ustanovitev romunskih fašistov

Vlada je potrdila pravila »Vojnikov«, ki hočejo po italijanskem vzorcu pofašistiti Romunijo

Bukarešta, 29. decembra. Glasilo narodne kmečke stranke »Patria« priobčuje pravila **nove mladinske organizacije »Vojniki«, ki je ustanovljena po vzorcu italijanskega fašizma.**

Pravila nove organizacije navajajo, da je treba skrbeti za moralno, politično in telesno vzgojo romunske mladine ter se boriti zoper boljševizem in vsako socialno napetost.

Nova organizacija je tudi na zunaj posnetek italijanskega fašizma, kar se kaže zlasti v pozdravu na stari rimski način. Vlada je potrdila pravila organizacije in ji zasigurala svojo podporo.

Srečno novo leto

prijateljem in nasprotnikom želi

„Ponedeljek“

Trezni madžarski glasovi

za politiko preorijentacije in sodelovanja z Jugoslavio — Treba je stopiti na realna tla!

Budimpešta, 29. decembra. Za položaj na Madžarskem je značilno, da so se v zadnjem času pojavili v listih glasovi, ki zahtevajo novo orijentacijo madžarske politike glede na odnošaje do sosednjih držav, pred vsem pa proti Jugoslaviji. »Magyar Hirlap« je nedavno objavil članek v tem smislu pod naslovom »Orijentacija«, v katerem zagovarja mnenje, da bi bila edino prava orijentacija Madžarske sporazum s sosedi. Ta bi se najlažje mogel doseči z Jugoslavijo, napram kateri se mora pričeti nova orijentacija. »Magyar Hirlap« je glasilo bivšega notranjega ministra Nagyja. List pravi nadalje, da Madžarski ni treba postati neprijateljica Italiji, vendar pa mora predvsem ohraniti najboljše prijateljstvo s sosedno Jugoslavijo ter na ta način učinkovati pomirljivo na odnošaje med Italijo in Jugoslavijo. Ta članek je vzbudil mnogo pozornosti.

Kmalu nato je objavil »Pesti Naplo« članek pod naslovom »Primerna pota«, ki ga je napisal bivši predsednik vlade Štefan Fridrich, ki je zelo ostro napadel vlado grofa Bethlena zaradi njene politike, predvsem glede na optantsko vprašanje. Fridrich trdi, da je Madžarska neprestano v boju s sosedi in da bi se morala nasprotno znajti na realni podlagi sodelovanja z njimi, zlasti pa z Jugoslavijo. Posebno poudarja, da zahtevajo gospodarski in psihološki momenti prijateljske zveze Madžarske z Jugoslavijo. Prav tako naglaša, da je imel priliko nedavno prepričati se v razgovorih z več Jugosloveni, da obstoja v Jugoslaviji ugodno razpoloženje za tak modus vivendi, ter navaja v dokaz pisanje jugoslovenskega tiska in pravi, da ne more biti govora o dobri gospodarski politiki v Madžarski tako dolgo, dokler se ne zboljša madžarska vnanja politika. Treba je stopiti z višine sentimentalnosti na tla realne politike, računajoč z železnimi zakoni gospodarskega življenja, pravi Štefan Fridrich. Zdrav razum zahteva manj fatalizma, manj pričakovanja kakega čudeža, zato pa več realnega dela.

Ta članek Fridricha je vzbudil veliko zanimanje in čeprav danes nima svoje stranke, se njegove izjave smatrajo kot zelo resni glasovi v javnem življenju Madžarske.

Francija ne misli skleniti novega konkordata z Vatikanom

Vendar mora paziti, kdo zasede prazne škofijske stolice

Partz, 29. decembra. O priliki debate o proračunu vnanjega ministra je podal Briand važne izjave o odnošajih med Francijo in Vatikanom. Izjavil je, **da sedanja pogajanja z Vatikanom ne zasledujejo namere skleniti nov konkordat.** Samo po sebi je umljivo, da mora vlada vedeti, kdo bo zasedel nadškofovska mesta v Franciji. Sicer pa obstoja med Francijo in Vatikanom konkordat za ozemlje Alzacije in Lotaringije. Briand je povdaril, da vztraja na svojem stališču v vprašanju konkordata.

Nov justični skandal v Ameriki

Newyorški sodnik – zaščitnik roparske tolpe

New York, 29. decembra. Ameriška javnost se intenzivno bavi s škandalom tukajšnjega mestnega sodnika Alberta Vitalea, ki je imel intimne zveze s podzemnim New Yorkom.

Dočim je policija uradno sporočila, da zasledujejo kriminalni uradniki v zločinskih krogih New Yorka in Chicaga znanega poglavarja podzemnega New Yorka Terro Novo, ki je osumljen, da je dal umoriti dva zloglasna člana podzemske roparske družbe, je sodnik Vitale odredil, da se Terra Nova ne sme aretirati.

Dejstvo je, da je Terra Nova, znani milijonar, sprejel zelo prijazno v svoji razkošni hiši več novinarjev, ki jih je skušal preveriti o svoji nedolžnosti. »Kralj artičokov« je izjavil, da se bavi izključno s trgovino z artičoki in da se ni udeležil sestanka, na katerem sta bila umorjena. Ta sestanek pa je bil v resnici pravi banket, katerega se je udeležilo sedem največjih zločincev.

Newyorško društvo sodnikov je uvedlo preiskavo proti sodniku Vitaleu.

Ostavka dveh grških ministrov

Atene, 29. decembra. Zaradi odprtega pisma, ki ga je general Kondylis objavil v atenskem listu in v katerem ostro napada Venizelosovo politiko, sta minister za narodno zdravje in notranji minister, ki pripadata Kondylisovi stranki podala ostavko.

Ženska obsojena na električno smrt

Newyork, 29. decembra. Krasna plesalka Karmen Jonald je bila obsojena na smrtno kazen, ki se bo izvršila potom elektrike, ker je umorila svojega zaročenca bogatega borznega senzala Johna Cravenbusha. V usta mu je ustrelila iz revolverja, vendar tako spretno, da se na ustih ni poznala nobena sled. Pri pogrebu se je vedla tako zmešano, da nihče ni mogel misliti, da je izvršila umor.

Silvestrov večer

katerega priredi pevsko društvo »Slavec« v Mestnem domu, bo nudil obiskovalcem zadovoljstvo pri izvrstni kapljici iz Gradove kleti s pristnim domačim prigrizkom. — Pester spored.

Tragična smrt profesorja Virbnika

Včeraj si je v nastopu neutolažljive potrtosti pretrgal nit življenja odličen slovenski znanstvenik

Ljubljana, 29. dec.

Nocoj je tragično preminul vpokojeni gimnazijski profesor g. Alojzij Virbnik, stanujoč v Volfovi ulici št. 1.

Profesor Virbnik je bil še danes opoldne pri kosilu v restavraciji Štrukelj, kjer je sedel v družbi znancev in prijatelja profesorja J. K. Ž njim se je razgovarjal o raznih stvareh, slednjič pa je prešel na svojo stalno skrb, ki ga je zasledovala že par tednov.

Kolega K. je pričel g. Virbnika, zavedajoč se njegove bolezni, tolažiti kakor navadno, dokazujoč mu, da ga preganja prazen strah. Skušal mu je dopovedati, da si slika vsako stvar preveč črno in da mu prav gotovo ne preti nobena nevarnost. Ker je vedel, da je stari kolega močno nervozen in da ga v poslednjem času muči nevrastenija, ki se ji je pridružila še mučna hipohondrija, preti uničiti, mu je rahlo prigovarjal, naj odide v Leonišče pod zdravniško nadzorstvo. Profesor Virbnik pa se ni dal potolažiti.

Okrog 13.25 se je Virbnik poslovil od mize in odšel domov v svojo samsko sobico, omenivši ob odhodu:

»Vidim, da me vsi zaničujete in da ne marate več zame . . .«

Družba ga je skušala znova potolažiti, vendar se g. Virbnik za to ni zmenil in je odšel brez besede . . . Obmolknila je tudi družba v veri, da je tako najbolje.

Profesor Virbnik je prišel domov v svojo sobo okrog 14. Ker je stanoval v II. nadstropju je moral mimo vrat drugih strank, ki pa niso opazile v njegovem obnašanju nič izrednega. Bil je molčeč, kakor navadno. Doma se je takoj zaklenil v sobo in ga ni bilo na spregled vse popoldne.

Zvečer se je pri Štruklju zopet zbrala vsa družba, izostal je profesor Virbnik. Zaradi njegovega, baš danes posebno čudnega govorjenja in obnašanja je pričela mlajšega kolega g. prof. K. njegova odsotnost skrbeti. Odšel je zaradi tega na Virbnikov dom, kjer pa je našel vrata zaklenjena. Ker tudi na trkanje ni našel odziva, se je vrnil na cesto meneč, da se prof. Virbnik nahaja kje zunaj. Zglasil se je spet pri Štruklju in čakal še nekaj časa. Ker pa prof. Virbnika le ni bilo od nikoder, je pričel prof. K. verjeti v možnost, da se je Virbniku pripetila kaka nesreča. Odšel je znova na njegovo stanovanje, kjer je nekaj časa še močneje trkal na vrata. Toda odgovora ni bilo. Tedaj se je prof. K. kratkomalo odločil in stopil do hišnice. Naprosil jo je, naj odpre vrata Virbnikovega stanovanja, kar mu je bilo ustreženo. Komaj pa so užgali v sobi električno luč, so doživeli strahovito presenečenje: našli so ubogega starega profesorja — mrtvega. V duševni zmedenosti si je sam prestrigel nit življenja. Na prestrašeni krik vseh, ki so prvi ogledali tragično žrtev obupa, so prihiteli tudi drugi stanovalci hiše. Skušali so ga obuditi k življenju z umetnim dihanjem, a je takoj bilo očitno, da bo zaman vsak trud. Obveščena je bila o žalostnem dogodku tudi policijska direkcija in je že okrog 21. prispela v hišo komisija, ki sta jo tvorila zdravnik dr. Avramović in policijski nadzornik gosp. Ljubič. Zdravnik je pri pregledu trupla ugotovil, da je smrt nastopila že pred nekaj urami. Prof. Virbnik se je odločil k prostovoljni smrti pod vplivom splošnega živčnega razkroja, bržčas že takoj po kosilu.

Policija je našla v predalih pisalne mize pokojnikovo oporoko in dve hranilni knjižici.

Po komisijskem ogledu in sestavljenem zapisniku so uslužbenci Pogrebnega zavoda položili truplo tragično preminulega prof. Alojzija Virbnika v krsto in ga prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Prof. Virbnik je bil doma iz Nove cerkve v okolici Celja, kjer se je rodil 1861. Gimnazijo je študiral v Celju, univerzo (klasične jezike in slavistiko) v Gradcu. Služboval je izpočetka eno leto kot poskusni kandidat v Gradcu, nakar je prišel kot suplent na humanistično gimnazijo v Ljubljani. Kot profesorju mu je bilo prvo službeno mesto v Novem mestu, kjer je bival do 1911. Potem je prišel v Ljubljano na II. drž. gimnazijo, kjer je posebno zaslovel kot eden naših najboljših klasičnih filologov in slavistov. Slovenski pisatelji in pesniki, ki so bili pri njem v šoli, so visoko cenili njegovo znanje in njegov upliv na mlado generacijo. Leta 1919. ga je ljubljanska univerza poklicala kot honorarnega profesorja za klasično filologijo, kar pa je moral iz zdravstvenih razlogov odkloniti. Leta 1923. je po 32-letnem službovanju stopil v pokoj. Letošnje poletje se mu je zdravstveno stanje nenadoma zelo poslabšalo, kar je vzbujalo skrb vseh njegovih ožjih prijateljev in bivših učencev, ki so ga vsi globoko spoštovali.

Profesor Virbnik je vzgojil cele generacije slovenskih inteligentov. Vse, ki jim je bil učitelj, in vse, ki so vedeli ceniti njegovo veliko znanje, bo novica o njegovi tragični smrti prevzela z iskrenim obžalovanjem.

Velika senzacija novega leta

razpravlja o

Pretresljivi drami treh mladih raziskovalcev

ki so l. 1926. s Suženiskega jezera v smeri Hudsonovega zaliva prodrli v območje severnega polutnika, niso pa dosegli svojega cilja in so leto dni pozneje umrli strašne smrti v ledeni puščavi. Ves čas trpljenja polne ekspedicije je pisal član odprave, 19 letni Edgar Vernon Christian

dnevnik,

ki na preprost, toda pretresljiv način opisuje doživljaje treh pogumnih raziskovalcev do njih tragičnega konca. Beležke, ki se prično 15. junija in se končajo 1. julija 1927, bo priobčevala edina slovenska tedenska revija

„Življenje in svet"

pod naslovom

Strašni konec Hornbyjeve ekspedicije

Revija »Življenje in svet« izhaja vsak potek in stane polletno (zaključena knjiga s preko 700 strani) Din 40.—, trimesečno Din 20.—, mesečno Din 8.—.

Posamezne številke samo po Din 2.—.

Naroča se pri upravi:

Ljubljana, Knaflieva ulica 5.

Osip Dimov:

Srečno novo leto!

2. januarja 192. Rano v jutro. Po Broadwayu se opoteka gentleman. Na glavi ima s peresom okrašeno papirnato čako. Njegov paletot je široko odpet. Oškrobljen ovratnik je zelo zmečkan, srajca na prsih vsa pomazana s kavo in vinom. Glasno prepeva s hrapavim glasom.

Sredi ceste stoji policeman in skrbi za mir in red. Neprijazno nahruli ranega potnika:

— Hej! Vi! Tu ni kabaret! Blagovolite zapreti kljun!

Gentleman se ustavi in pravi policemanu:

— Srečno novo leto, Capt'n! Grem samo malo domov. Moram hitro spati par minut. Ne budujte se vendar. Izpil bom merico tudi na vaše zdravje! Hura! Za novo leto ni popro-hibi-cije! rjove v jutranji zrak.

— Takoj vam pokažem, če je za novo leto prohibicija, vi! zagrmi policeman. Oba sta aretirana!

Gentleman se začuden ozre, pa ne vidi nikogar v bližini.

— Kako oba, vpraša ves začuden.

— Vi pač mislite, da vaju ne morem aretirati, ker sta dvojčka? vpraša policeman. Z menoj! se glasi njegov ukaz.

Začuden sledi gentleman možu postave ter se od časa do časa zaman ozira po svojem dvojčku.

Pol ure pozneje naznani policeman, ki mora skrbeti, da se spoštuje sveta prohibicija vse dni v letu brez izjeme, preiskovalnemu sodniku:

— Oba brata sta v zelo pijanem stanju delala na Broadwayu velik hrup. Aretiral sem oba, vaša čast!

Njegova čast strmi s steklenimi očmi predse, zasliši aretiranca in vpraša potem policemana:

— Zakaj niste privedli tretjega? Ali je tudi on pijan?

— Zakaj pa prepleskavate z rdečo barvo?

— Mar še ne veste, da imam nov rdeč klobuk?

Japonska na razorožitveni konferenci

London, 29. decembra. Semkaj je prispelo odposlanstvo, ki bo zastopalo japonsko vlado na pomorski razorožitveni konferenci. Odposlanstvu načeljujeta bivši predsednik ministrskega sveta Vakakuki in admiral Takarabe, bivši minister vojne in mornarice. Odposlanstvo je prispelo tako zgodaj v London, ker bi želelo stopiti v predpogajanja o konferenci s predstavniki angleških oblasti, kot je to storilo s predstavniki Zedinjenih držav, ko je potovalo preko Washingtona v Anglijo. Na vsak način pa se hoče odposlanstvo sestati z Mac Donaldom še pred konferenco. V izjavi, ki jo je dal Vakakuki časopisju, pravi vodja japonskega odposlanstva, da zahteva Japonska samo varnost svojega ozemlja in cesarstva. Japonska zaupa svoji dosedanji pacifistični politiki, tako da bo lahko sodelovala z ostalimi velesilami pri dosegi visokega smotra, ki si ga je postavila pomorska razorožitvena konferenca. (AA)

Francija za odpravo eksteritorijalnosti na Kitajskem

Pariz, 29. decembra. Kitajski poslanik je stavil na vnanje ministrstvo vprašanje glede stališča Francije o ukinitvi eksteritorijalnih pravic na Kitajskem. Bilo mu je odgovorjeno, da je Francija simpatično sprejela željo Kitajske. Pri tem pa se je opozorilo na to, da je Francija naprosila Kitajsko, naj stavi predloge in da se sedaj čaka na odgovor. Francija bi se protivila le takošnji popolni ukinitvi eksteritorijalnosti, kar bi bilo v protislovju s pogodbo iz leta 1858.

Za zimsko fotografijo se bliža pravi čas.

Oglejte si v drogeriji »Sanitas«, Dunajska cesta 5, bogato izbero aparatov, potrebščin in tvorica najboljših znamk. Zanimale vas bodo zlasti Herzogove plošče »Isodux« s fenomenalno čutkostjo 23° Sch. in filmi v svitlih »Ortho-Isodux 23° Sch. in rjavo plastjo.

Zapiranje cerkev v Rusiji

Varšava, 29. decembra. Kakor poročajo iz Moskve, nadaljujejo komunisti energično svojo borbo proti veri. V decembru so zaprli 340 krščanskih cerkev, 63 židovskih hramov in 18 džamij. Komunistična stranka upa, da se bo število cerkev v sovjetski Rusiji zmanjšalo v najkrajšem času na polovico. V preteklem tednu sta bila v Ljeningradu ustreljena dva ruska svečenika Kudračev in Vinogradov, ker sta nagovarjala ljudi, naj še nadalje obiskujejo cerkev.

Vihar v Franciji

Pariz, 29. decembra. Vihar, ki je divjal vso noč in ves današnji dan, je povzročil ogromno škodo na nišah. Vihar je divjal s tolikšno silo, da je na več krajih polomil drevesne nasade. Brzojavne in telefonske zveze so pretrgane in so bile šele proti večeru za silo vzpostavljene. (AA).

Velike poplave v severni Italiji

Trst, 29. decembra. Zadnje dni je močno deževalo po vsej beneški in padovanski pokrajini. Mnoge reke in potoki so narasli preko bregov ter je več krajev v okolici Padove poplavljenih. V Miramu so vsa polja pod vodo. Vlada je odposlala v ogrožene kraje vojaštvo, predvsem pionirje, ki so ponekod s pomočjo pontonov omogočili zvezo z kraji, obdanimi od vode.

Našim naročnikom!

V današnji, zadnji številki starega leta smo priložili položnice, da naročniki lahko obnove naročnino za leto 1930. **Naročnina ostane nespremenjena** in znaša mesečno 4 Din, četrtletno 10 Din, polletno 20 Din, celoletno 40 Din. V Ljubljani, Mariboru in Celju se plača za dostavo lista na dom 1 Din več. Za inozemstvo znaša naročnina mesečno 6 Din.

Zaradi prav nizke naročnine prosimo cenjene naročnike, da jo plačajo takoj **prve dni meseca januarja** za čimdaljši čas vnaprej, da imajo med letom mir pred novimi položnicami in event. opomini upravništva.

Ako ima kdo še kak zaostanek iz preteklega leta, naj ob začetku novega tudi tega takoj poravna.

Na »Ponedeljek«, ki že četrto leto vztrajno izpopolnjuje novinsko vrzel med nedeljami in ponedeljki v letu, naj bi bil naročen vsak naročnik »Jutra«. Zato vabimo vsakogar, ki na »Ponedeljek« doslej ni bil naročen, da se naroči vsaj za leto 1930. Prijatelji, agitirajte v tem smislu!

Upravništvo »Ponedeljka«

FOTO-KINO-APARATI

in potrebščine najcenejše v drogerijah

KARC, LJUBLJANA

in

KARC (Wolfram), MARIBOR

CENIK GRATIS!

Sušak za spomenik kralju Petru v Zagrebu

Sušak, 29. decembra. Mestno županstvo je poslalo občinski upravi v Zagrebu dopis, v katerem sporoča soglasni sklep občinskega sveta na Sušaku od 20. t. m., da daruje mestna občina 100.000 Din za postavitev spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju v Zagrebu. V pismu se nadalje sporoča, da bo ta vsota nakazana po mestni hranilnici v Zagrebu, čim bo finančni minister odobril občinski proračun, obenem pa bo mestni župan takoj po novem letu sestavil odbor najuglednejših meščanov v svrho zbiranja prispevkov v sušaški občini za spomenik kralju Petru v Zagrebu.

Jugoslovenska Matica v Zagrebu

Zagreb, 29. decembra. Oblastni odbor Jugoslovenske Matice je imel občni zbor, na katerem je bilo podano poročilo za pretekli dve poslovni leti. Iz poročila je posneti, da je Jugoslovenska Matica v preteklih dveh letih razdelila med posameznike in ustanove nad tri in pol milijona dinarjev. Društvo bo še nadalje z vsemi razpoložljivimi sredstvi, ki pa so žal skromna, podpiralo begunce z vsemi močmi. Jugoslovenska Matica namerava nastaviti posebnega učitelja, ki naj bi potoval po državi in povsod ustanavljal njene podružnice.

Razveljavljenje povišanih trošarin v Beogradu

Beograd, 29. dec. Ker je bila zadnja uredba beograjske občine o trošarini izdana brez vednosti in odobrenja notranjega ministra in ker se po tej uredbi obremenjujejo s trošarino mnogoma predmeti, ki jih trošijo najširše in najsiromašnejše množice prebivalstva, dočim se za gotove luksuzne predmete zmanjšuje dosedanja trošarina, je predsednik ministrskega sveta in notranji minister general Peter Živković odredil občini beograjski, naj ne iztirjuje trošarine po novi uredbi. Prav tako so bili podvzeti pri finančnem ministru ukrepi, da se ta uredba razveljavi. (AA)

*

Uredba beograjske občine o trošarini, ki je stopila v veljavo 16. t. m., je vzbudila med prodajalci in konzumenti živil veliko razburjenje. Po novi trošarinski uredbi so se živila zelo obremenila. Prej se je plačevala od vagona moke trošarina 35 Din, po novi uredbi pa 1500 Din. Za vagon premoga se je prej plačevalo 20 Din, po novi uredbi pa 1000 Din. Za svinjino se je plačevalo po novi uredbi 2.30 Din od kg., prej pa 1.50. To je samo nekaj primerov, ki dokazujejo, v kolikšni meri se je po novi uredbi povišala trošarina in za kaj je predsednik vlade ter notranji minister razveljavil nove določbe o trošarini beograjske občine.

9659 razporok v enem letu

v enem ameriškem okraju

Kdor bi hotel šteti razporoke, ki so se izvršile v letošnjem letu v okraju Cook v Ameriki z uro v roki, bi naštel vsako uro eno razporoko. Tako pravijo statističarji. V resnici pa so sodišča izrekla do sedaj v tekočem letu 9659 razveljavljenj zakonov po večini zaradi nasprotujočih si značajev med zakonci.

Odgoditev sobranja

Sofija, 29. decembra. Sobranje se je odgodilo do 27. januarja.

PRIPRAVEN PRIMER.

Učitelj razlaga, kako priroda nagradi izgubo kakega čuta s tem, da oškodovancu poostri drugo čutilo. Tako se opaža, da imajo slepci prav dober tip in sluh. »Poznate morda še podobne zglede?« vpraša nato. »Če je kdo šepast, ima po navadi drugo nogo daljšo,« se odreže prebrisan dijaček.

TOČNI VAJENEC.

Mizar: »Ali ti nisem velel paziti, kdaj prekipi klej?« Učenec: »Saj sem pazil, gospod mojster! Bilo je natanko pet minut čez deseto uro.«

Pri nas sport počiva

Neugodne vremenske prilike onemogočajo zimski sport — Tesna zmaga berlinske Minerve nad zagrebško Concordijo — Smrtna nesreča nemškega tenis prvaka Moldenhauerja

Ljubljana, 29. decembra.

V naših krajih sport skoraj popolnoma počiva. V Ljubljani in v Zagrebu ni bilo napovedanih nobenih nogomet. tekem, v Beogradu pa se je vršila samo ena tekma, in sicer med Jugoslavijo in Cibalijo iz Vinkovcev, vendar pa rezultata nismo mogli dobiti, ker je telefonski promet med Ljubljano in Beogradom še vedno prekinjen.

Tudi naši zimski sportniki niso dosedaj prišli na svoj račun. Dočim so se lani ob tem času že veselili veselega smučarskega rajanja v zimski naravi, se morajo letos zadovoljiti z upanjem — v boljšo bodočnost. Neugodne vremenske prilike so tudi preprečile prvo v letošnji zimskosportni sezoni napovedano smuško tekmo, ki jo je nameraval prirediti na današnji dan LSK v ljubljanski okolici.

Zaradi tega se moramo danes omejiti na poročila, ki smo jih dobili iz inozemstva

o nogometnih tekmah

Pri tem moramo poudarjati prav zadovoljiv uspeh, ki ga je dosegla zagrebška Concordija proti močnemu berlinskemu klubu Minerva, ki si je izvojeval proti Zagrebčanom le tesno zmago 4:3.

V naslednjem rezultate nogometnih tekem v inozemstvu:

Berlin: Minerva : Concordija (Zagreb) 4:3. Tennis Borussia : Weissensee 2:2.

Dunaj: Rapid : Hertha 6:5 (4:2), Sportklub : Hakoah 9:3 (5:1), BAC : Slovan 3:2 (1:1), Nicholson : Polizei 6:1 (2:0).

Bologna: Vienna (Dunaj) : Bologna 4:1.

Livorno: Admira (Dunaj) : Livorno 2:0.

Torino: Austria (Dunaj) : Torino 1:1.

Sevilla: Sevilla : Pariz 2:0.

Monakovo: Monakovo : Berlin 6:1 (3:0).

Crefeld: DFC (Praga) : Preussen 5:1 (1:1)

Duisburg: Duisburg 99 : Red Star - Olympique (Pariz) 3:2.

Montpellier: Eintracht (Frankfurt) : CF Montpellier 4:2.

Napolj: FC Napoli : Hungaria (Budimpešta) 4:3.

*

Motoklub Ljubljana vljudno vabi vse člane na Silvestrov večer, ki se vrši 31. t. m. v novem klubovem lokalu pri Mikliču ob 20.30. Na programu je ples, šaljivi prizori in pevske točke. Po članih vpeljani gosti vljudno vabljeni. Odbor.

Moldenhauer umrl

Berlin, 29. decembra. Nemški teniški prvak Moldenhauer je danes pri avtomobilski vožnji težko ponesrečil. Z dvakrat prebito črepinjo so ga prepeljali v bolnico, vendar je že na prevozu podlegel svojim poškodbam.

Incident v Parizu

Pariz, 29. decembra. Med nogometno tekmo v stadionu »Buffalo« so začeli komunisti manifestirati za sovjetsko Rusijo in zapeli internacijonalo. Občinstvo je protestiralo proti početju komunistov, češ da sport ni politika. Policijska oblastva so morala tekmo za nekaj časa prekiniti. Dva komunista sta bila aretirana. (AA)

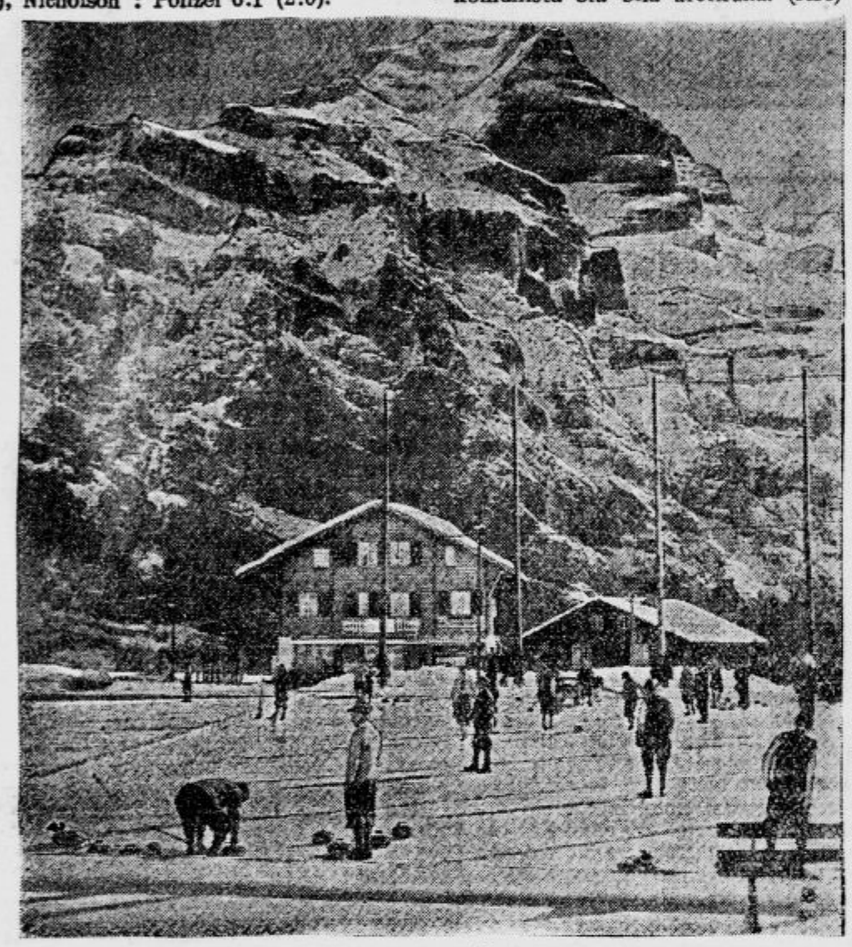

Mürren v Švici
priljubljeno novoletno shajališče mednarodnih sportnikov.

Zadnja letošnja ljubljanska nedelja

v znamenju prvega snega brez nezgod in izgredov

Ljubljana, 29. decembra.

Zimska nedelja v znamenju že visoko zapadlega snega in brozge. Toda ne baš mrzla. Zato so prilezli Ljubljančani na prosto navzlic megli že v jutranjem svitu, ki ga je prijazno poživljala belina snega.

Na kolodvor? Peš v prirodo? — Oboje. Smučarjev je kar mrgolelo okrog jutranjih vlakov. Prihajale so vedno nove trume, da se je človek kar čudil, odkod toliko smučk in krojev. Par sto smučarjev se je odpeljalo »evo gor na Gorenjšče«, veliko pa jih je izstopilo že v Vižmarjah, da so poiskali primeren teren pod Šmarno goro in njenih pobočjih, drugi pa do Medvod, odkoder so krenili med smehom in dobro voljo v smeri proti Sv. Katarini in manjšim bregovom, ki jih je tam na izbiro. Smučarje je sicer motil nekoliko premoker sneg — manjkalo je suhega drobnega pršiča — vendar za silo je šlo in je že tako, da zdajle v početku tudi najspretnejši ni preveč spreten in je skoro bolje zavaliti se v nepretrd sneg, v katerem obtičiš skoro na mestu. Na povratku so se zimski sportniki oteščali in si pogasili žejo v gostilnah, kjer so imeli na razpolago čaja cele vedre in tudi ni manjkalo citron. Po parobkih pod gozdovi so se pojavili seveda tudi sankači, ki so se pridno prekopicavali, zaenkrat še nevajeni raznih neprilik in težkoč. Tudi pod Tivolijem je že oživel snežni breg. Tam so se v letošnji zimi prvič udejstvovali stari in mladi pa najmanjši. Prava zimska radost, dokler še mraz ne sili preveč za nohte. Samo mokrota. Ta je pač silila v čevlje pri vsaki luknjici in pa celo kar skozi usnje. Najbolj se obnesejo v tej brozgi seveda galoše, snežke in pa temeljito : mastjo prepojeni težki čevlji.

Zaradi mokrote, ki je je vse preveč celo na ulicah po mestu, so bili sprehajalci v mestno okolico le redki. Ker pa Ljubljančani, ki so navajeni ob nedeljah posedati v gostinah v okolici, niso hoteli ostati v mestu, si seveda popoldne naskočili avtobuse in se totegnili tja, kamor jih je vleklo srce: na Posavje, proti Vevčam in Zg. Kašlju, na Vič, v Št. Vid in proti Dolenjski.

V mestu so se zadržavali ljudje največ po kavarnah ali doma, kjer so nametali v peči nekaj več polen.

Obisk kinematografov, raznih drugih zabavišč in pa tudi teaterskih predstav, bodisi popoldanskih ali večernih, dramskih in opernih, je bil danes rekorden. V Ljubljano sta prispela zjutraj na čudnem vozilu svetovna potnika, Nemca Feldgen in Niklaszewski, ki sta prepotovala doslej že 14 držav. Skoro vso Evropo in del Azije. Potujeta z motornim čolnom, ki ga na suhem priklopita k motornemu kolesu. Prevozila sta doslej, kakor pripovedujeta, 33 tisoč 600 km po suhem, 4000 km pa po vodi. Na potovanju sta že od leta 1926. in nameravata zaključiti potovanje leta 1931. Njun namen, v kolikor je to res, je snimati v raznih deželah fotografske snimke in nato razširjati med Nemci propagando za lepoto raznih dežel.

Na policiji so imeli ves dan krasen mir, ki ga je motilo le par beračev, ki so jih prignali na stražnico zaradi vsiljivega beračenja in nadlegovanja strank po hišah.

V bolnico so pripeljali popoldne 32letnega mlinarskega pomočnika Bernarda Gorjanca iz Pustega Javorja v litijskem okraju. Gorjanca je namreč v soboto zvečer napadel pred domačim hlevom neznan človek in mu prizadejal z nožem več ran. Zbodel ga je parkrat v hrbet in mu narezal vrat od desnega ušesa do rame.

Boj pod morjem

(Nov film ZKD.)

Po prekrasnem velefilmu »Simba«, ki je navdušil vso Ljubljano in sedemkrat napolnil obširno dvorano Elitnega kina Matice, prinaša ZKD zopet nov izredno zanimiv film, ki odkriva tajnost morskih globin in nam predočuje v velenapetih prizorih vso grozoto najhujšega bojnega orožja, podmornic. Film je posnet ob sodelovanju angleške in nemške admiralitete in ob osebnem prisostvovanju sira Jelicoe, prvega britanskega lorda iz pomorskega ministrstva. V filmu gledamo napad hrabrih nemških podmornic in protiakcijo angleške mornarice, maskirane trgovske ladje, ki uničujejo tajinstvenega, nevidnega pomorskega sovražnika. Skratka velezanimiv, nov film z nadvse napetimi prizori, na katerega opozarjamo že danes vso Ljubljano! Premijera filma se bo predvajala v Elitnem kinu Matici v torek ob 14.30 uri.

Mestna hranilnica ljubljanska

opozarja in prosi svoje vlagatelje, da oni, ki žele, da se jim obresti pripišejo v vložne knjižice, **ne prihajajo** že v prvih dnevih po novem letu, ko je največji naval strank. Obresti v svojih knjigah pripiše h glavnici itak hranilnica sama in se zaradi tega vlagateljem ni potreba še posebej zglašati s knjižicami. V vložne knjižice pa se obresti pripišejo, kadar vlagatelj prvi znesek v letu vloži ali dvigne. Kdor pa rabi stanje svoje vloge za svoje knjigovodstvo, naj to hranilnici pismeno sporoči in dobi pismen izkaz po pošti. Tudi **domači hranilniki se od 1. do 31. januarja ne bodo odpirali.** — Ravnateljstvo.

Posledice prvega snega še niso odpravljene

Neutrudno popravljanje pretrganih telefonskih in brzojavnih žic — Potrganih tudi nad 350 električnih vodov na ljubljanski periferiji — Nova izprememba vremena

Ljubljana, 29. decembra.

Kronika snežnih katastrof v javnem prometu že kmalu ne beleži tako nenadnega in močnega razdejanja telefonskih in brzojavnih naprav kakor letos po mokrem in zato težkem snegu, ki je zapadel od petka na soboto, ponekod celo do 30 cm in še višje.

Ljubljana je bila tudi danes še vedno odrezana od ostalega sveta. Ni imela nikakih telefonskih zvez z glavnimi mesti v državi. Glavne proge s središči javnega prometa še danes niso bile popravljene, ker so telefonske in brzojavne žice na teh progah po več km daleč in na mnogih mestih potrgane, a ni na razpolago zadostnega števila tehn. osobja, da bi v terenu takoj moglo odstraniti vse ovire in popraviti nedostatke. Zveze z važnejšimi kraji na Dolenjeskem so še vedno prekinjene.

Brezhibno sta danes funkcijonirali le mednarodni progi Ljubljana - Trst in Ljubljana - Gradec - Dunaj. Delovale so dalje interurbane telefonske zveze proti Gorenjski, proti Zidanemu mostu, Celju in Mariboru. Telefonska zveza proti Gorenjski je bila dobra od Ljubljane do Jesenic odnosno od Kranja do Tržiča. Osobje terenske sekcije ljubljanske poštne uprave je od ranega jutra do poznega večera popravljalo pokvarjene zveze. Iz seznama pokvarjenih zvez v krajevnem telefonskem prometu je lahko površno posneti, da je zadnji sneg v Ljubljani, zlasti na periferiji, potrgal nad 700 telefonskih žic in tako sta bili dobri dve tretjini telefonskih naročnikov — v Ljubljani jih je okoli 1290 — v soboto brez vsake telefonske zveze.

Sneg je v soboto pokvaril tudi prav mnogo električnih žic, osobito na periferiji mesta, kjer so napeljani še prosti vodi, dočim sredina mesta, kjer je napeljan električni kabel, ni tako trpela. Pet partij delavcev mestne elektrarne pod vodstvom monterjev je od sobote do nocoj neprenehoma popravljalo električne napeljave. Danes so delavci delali s 100% poviškom dnevne mezde od 7. zjutraj pa do 18. Brez električne luči so bili zlasti stanovalci na Dunajski cesti od cerkve sv. Krištofa dalje, za Bežigradom, na Brinju, Ježici, v Tomačevem, v Vodmatu — tu je zlasti mnogo trpela Majstrova ulica — dalje Štepanja vas, Hradeckega vas, Dolenjska cesta, Karlovška cesta, Prule, Barje, Krakovo, Trnovo, Mirje, Vič, Glince, Rožna dolina in vile pod Rožnikom. Kakor zatrjujejo, je bilo potrganih 350 električnih vodov.

Zadnje dni naglo se manjajoče vreme se je danes preobrnilo. Od včeraj je temperatura, ki je od petka beležila več stopinj nad ničlo, naglo padla pod ničlo z izjemami nekaterih krajev. Proti večeru je pričel pritiskati mraz in mesto z okolico je objela pravcata »londonska« megla, tako da »pasantje« niso videli skoro niti deset korakov pred seboj. Splošno je bilo širom dravske banovine davi zelo megleno in oblačno, a čez dan se je nekoliko zjasnilo. Lep dan so imeli v Kranjski gori do Jesenic in po Notranjskem, kjer je bilo izredno jasno vreme. Na Krasu je pritisnila burja. Največ snega leži na naši zapadni meji, na Notranjskem, zlasti v snežniških in javorniških gozdovih ter v čabranskem okraju.

Jutranja temperatura je v dravski banovini variirala med 1 C in —4C. Najvišja temperatura je bila v Bohinjski Bistrici in Mariboru 1 C, a najnižja na Rakeku —4 C. Termometersko stanje je bilo davi v drugih krajih naslednje: Jesenice —3 C, Kranjska gora —2 C, Tržič —1 C, Kamnik —1 C, Celje —1 C, Dravograd —3 C.

Mariborsko pismo „Ponedeljku"

Zadnja letošnja nedelja s poledico — Varčevanje za Silvestra — Aretacije in nezgode — Beli živžav v solnčnem popoldnevu

Maribor, 29. decembra.

Zadnja letošnja nedelja nas je pozdravila z novo poledico in prav ljubljansko meglo. Že zgodaj zjutraj so bili mobilizirani oddelki mestnih delavcev, ki so v samokolnicah prevažali pesek, pepel in žagovino. Čez noč je namreč nastala tako gladka poledica, da je morala v več primerih posredovati tudi reševalna postaja. Posestnico Kunigundo Krekovo, ki si je pri padcu poškodovala levo nogo, so morali prepeljati z rešilnim avtomobilom v bolnico. Kljub megli, ki pa je proti poldnevu že izginila, je bilo videti zjutraj cele kolone smučarjev, ki so odhajali na Pohorje. Zimska slika pa ne bi bila popolna, ako ne bi omenili tudi še sani na vprego in sankačev.

Sicer pa je imela današnja nedelja izrazito obeležje. Potekla je v znamenju varčevanja za očeta Silvestra, za čigar proslavo je po vseh vogalih in kioskih poskrbljeno z lepaki in vabili.

Na policiji so imeli precej posla z malenkostmi, ki se dogajajo običajno od sobote na nedeljo. Bilo je 21 prijav in tri aretacije. V Jezdarski ulici, ki poleg Dankove dobavlja za policijo, sodišče in časopise mnogo »hvaležnega« materijala, je okrog polnoči močna »rabuka« zbudila vso okolico. Iz neke hiše je pridrvela na pol oblečena ženska in klicala stražnika na pomoč. Njenemu bojevitemu možu, sicer že staremu policijskemu znancu, so naklonili na policiji dva dni za korajžo. Na Aleksandrovi cesti so ob 2. zjutraj prijeli dve dobrovoljki, ki sta se preveč nasrkali dobre kapljice. Stražnik ju je moral poslati v znani hotel tam za vodo. Na Koroški cesti pa je ljubeznivi France tako pretepel svojo boljšo polovico, da ji je poškodoval več prstov na desni roki. Svojo energijo bo moral zagovarjati pred sodiščem, ženi pa so nudili prvo pomoč na reševalni postaji.

Zaradi poledice je padla na Aleksandrovi cesti 72-letna Bregarjeva iz Podčehove. Poškodovala si je levo nogo tako zelo, da so morali ženico prepeljati z rešilnim vozom v bolnico.

Po klancih in gričih mestne periferije je zavladal ob lepem solnčnem popoldnevu pravi beli živžav. Radvanjsko Pohorje onstran Drave, tostran Piramide, Kalvarije, obronki pri Treh ribnikih, Kamniški klanec — vse je bilo polno smučarjev in sankačev. Staro in mlado se je razigralo po svežem snegu. Videti je bilo cele skupine družin, kar je dalo tej zimski sliki še posebno idiličnost. Tudi dedek z vnukom se je sankal in smeh je napolnjeval idilično zimsko pokrajino, dokler ni nastopil mrak.

Senzacijonalna aretacija beograjskega odvetnika

Ilija Uskoković osumljen prisvajanja večmilijonske zapuščine po pokojnem bratu

Beograd, 29. decembra.

V vsem mestu je vzbudila pozornost aretacija splošno znanega odvetnika Ilije Uskokovića. Z njim vred sta bila na zahtevo preiskovalnega sodnika aretirana tudi njegov pisar Savo Rakočević in davkar Dušan Ilić. Povod za aretacijo je bil naslednji:

Ilija Uskoković je brat milijonarja Stanislava Uskokovića, ki se je nedavno smrtno ponesrečil z avtomobilom. Vse ponesrečencevo premoženje, ki se ceni na težke milijone pripada zakonito njegovim trem hčericam. Toda brat Ilija se je polakomil dedščine in predložil sodišču nekake dokaze, da je pokojnik živel v gospodarski skupnosti z njim in očetom. Pa dasi so ti dokumenti bili vsi potrjeni od davčne uprave, so se sodišču vendar zdeli sumljivi. Zato jih je sodišče dalo v pregled tehnični policiji, ki je v njih kmalu ugotovila spretne falzifikate. Zdaj je bila zadeva poverjena preiskovalnemu sodniku, ki je uvedel preiskavo. Dognal je, da je advokat Ilija Uskoković izvršil potvorbe s pomočjo svojega pisarja Rakočevića in davkarja Ilića, na kar je takoj sledil nalog za aretacijo vseh treh. Razen aretirancev je bilo doslej zaslišanih večje število meščanov.

S tem je afera glede dedščine po pokojnem milijonarju Stanku Uskokoviću stopila v popolnoma novo fazo. Razen za falzificiranje dokumentov je proti Ilji Uskokoviću vložil tožbo tudi upravnik dedščine, ki navaja da je toženec odnašal iz stanovanja svojega pokojnega brata razne stvari, da je uničil menice, glaseče se na 1.200.000 Din in da je iz pokojnikove blagajne izginilo za 12 milijonov Din vrednot. Afera glede zapuščine pokojnega Stanka Uskokovića bo torej zavzela izredno velik obseg tako glede oseb, ki so zapletene vanjo kakor tudi glede milijonov, za katere teče pravda.

Sokrivec „grofa" Pyelika aretiran v Belgiji

Zagreb, 29. decembra.

Afera s tatvino dragocenega diptiha zagrebške katedrale še vedno ni zaključena — iz enostavnega razloga: ker se je tatič, lažni grof Pyelik-Inna bog ve kje pogreznil v zemljo in ga policija zaman išče po vsem svetu. A Američani so med tem napravili pravo gentlemansko gesto: na prošnjo našega poslanika dr. Pitamica so pristali, da vrnejo zagrebškemu kaptolu diptihon, ki je vreden okrog 2 milijona Din. Diptihon bo te dni prispel v Zagreb.

Razen »grofa« Pyelika-Inne je zagrebška policija od prvega dne po odkritju tatvine zasledovala tudi njegovega sokrivca Živka Miličića, ki je sin zvonarja zagrebške katedrale in je takisto pobegnil že pred meseci. Tudi o njem so bile obveščene vse evropske policije in zaprošene, da takoj izvrše aretacijo. Pariška policija je prijela priležnico Pyelika-Inne in po njenih izpovedbah ugotovila mnoga važna dejstva, toda glede Pyelika je mogla dognati samo to, da je pobegnil iz Pariza tisti dan, ko so se pojavile prve vesti o odkritju velike tatvine v zagrebški zakladnici.

Za njegovim tvarišem Živkom Miličićem pa je vodila sled v Belgijo. Tamošnja policija je vložila mnogo truda, a izsledila je fanta šele 22. t. m. v Antwerpnu. Zagrebško sodišče je zdaj že uvedlo korake glede izročitve.

Zagrebška policija ima v rokah dokaze, da je Pyelik-Inna dajal Miličiću lepe vsote denarja, enkrat celo kar 40.000 Din. Vobče je bil Miličić v najtesnejši zvezi s tatom ter mu je seveda največ pomagal pri kraji diptihona.

Sežiganje mrličev v v Beogradu

Beograjski »Trgovinski glasnik« beleži: Minister za narodno zdravstvo je lani 27. decembra rešil, da se v smislu člena 22. zakona o ureditvi sanitetske stroke lahko pri nas sežigajo mrliči in da torej beograjska občina lahko zgradi krematorij. Na osnovi te odobritve je uprava društva »Ogenj« v Beogradu pripravila načrte in proračun za krematorij, ki bo prvi na Balkanu. Načrte bo društvo predložilo občinski upravi.

Nadzorstvo nad poslovanjem krematorija bosta vodili upravna in sanitetna oblast in za sežig trupla se bodo zahtevali naslednji dokumenti: mrtvaški list, potrdilo o izrečeni poslednji volji pokojnika, zdravniško spričevalo o poteku bolezni z izrecno izjavo, da ni podlage za nikak sum o morebitnem zločinu, in enako potrdilo uradnega zdravnika. Dasi je ureditev pokopališča — končuje »Trgovinski glasnik« — in način sežiganja mrličev čisto higijensko zdravstvena zadeva, se vendar glede cerkvenih obredov izjavlja, da se pri tem prastarem načinu pokopavanja mrličev ne bo izvršila nikaka cerkvena ceremonija.

Bodoči mož Egipta,

Kakor znano je kralj Fuad za delj časa obsodil egiptski parlament na molk. Končno so se vendar le vršile nove volitve, ki so po poročilih iz Kaira prinesle sijajno zmago Wafd stranki. V Egiptu računajo z gotovostjo, da bo strankim vodja Nahas paša bodoči ministrski predsednik. Njegova stranka se bori za popolno neodvisnost Egipta. V Londonu pričakujejo z napetostjo, kakšno stališče bo zavzel novi egiptski parlament, v katerem ima Nahasova stranka ogromno večino, k zadnji angleško-egiptski pogodbi.

Imenovanja v vojaški in sodni službi

S kraljevim ukazom so povišani: Anton Klar v čin veterinarskega polkovnika, Miroslav Šlaher v čin konjiškega kapetana I. stopnje, Vinko Paluc in Andrej Starc v čin strokovnega kapetana II. stopnje, August Smerdu v čin strojnega kapetana II. stopnje. Postavljeni so: kapetan bojnega broda Julijan Luteroti za načelnika inženjersko - tehničnega oddelka pri poveljstvu vojne mornarice, kapetan bojnega broda Dragotin Valušnik za načelnika pomorsko-letalskega oddelka, intendantski polkovnik Josip Pretnar za načelnika ekonomskega oddelka, sanitetni polkovnik dr. Vladimir Ferlan za načelnika sanitetnega oddelka pri poveljštvu vojne mornarice in kapetan korvete Ervin Fink za vršilca dolžnosti načelnika štaba rečnega obalnega poveljstva. Upokojeni so: veterinarski podpolkovnik Ivan Grom, kapetan I. stopnje Josip Gamberger in polkovnik Vekoslav Ferderber.

V resoru ministrstva pravde so s kraljevim ukazom postavljeni: dr. Jakob Turato, doslej starešina okrožnega sodišča v Gornji Radgoni, za starešino okrožnega sodišča v Litiji; dr. Ivan Mak, doslej sodnik v Gornjem gradu, za sodnika okrožnega sodišča v Celju, ter Stanko Moškon, doslej sodni pripravnik v Mariboru, za sodnika okrožnega sodišča v Gornjem gradu, oba na lastno prošnjo. — Dalje so postavljeni: predsednik stola sedmorice odd. B Ivan Okretič za predsednika disciplinarnega sodišča pri stolu sedmorice odd. B, dr. Josip Metličič in dr. Niko Depolo za namestnika, Henrik Lasić, dr. Ante Kandijaš in Franjo Pernat za sodnike istotam ter dr. Vinko Duboković, Rudolf Sterle, dr. Ivan Vuk in Dinko Fabris za njihove namestnike.

Za predsednika disciplinarnega sodišča pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani je postavljen predsednik sod. dr. Anton Rogina, za namestnika podpredsednik sod. dr. Vladimir Golia, za sodnike poleg njega dr. Edvard Pajnič, Anton Nagode in Ivan Vrančič, za njihove namestnike pa Albert Levičnik, dr. Josip Kavčič, dr. Erik Eberl in dr. Josip Fischinger, sodniki višjega dež. sodišča v Ljubljani.

Imenovanja in premestitve v finančni službi

Premeščeni so: svetnik Martin Spindler iz Ljubljane za pomočnika ravnatelja moravskega fin. ravnateljstva v Nišu, svetnik Hinko Perne iz Ptuja za fin. svetnika zetskega ravnateljstva pri inspektoratu v Kos. Mitrovici, svetnik dravskega fin. ravnateljstva Maks Lašan za višjega tajnika vardarskega ravnateljstva pri inspektoratu v Štipu, višji tajnik v Ljubljani Josip Satler za višjega tajnika drinskega ravnateljstva pri inspektoratu v Valjevu, višji tajnik v Celju Ernest Močnik za višjega tajnika moravskega ravnateljstva pri inspektoratu v Vranji, tajnik dravskega fin. ravnateljstva Viktor Jurko za tajnika zetskega ravnateljstva pri inspektoratu v Plevlju, tajnik Ivan Predikaka iz Maribora za tajnika dunavskega fin. ravnateljstva pri inspektoratu v Kragujevcu, tajnik dravskega fin. ravnateljstva dr. Aleksander Podobnik za tajnika moravskega ravnateljstva pri inspektoratu v Zaječarju, tajnik pri davčni upravi v Radovljici Anton Leskovec za tajnika drinskega ravnateljstva pri inspektoratu v Tuzli, tajnik v Novem mestu Ludvik Muha za tajnika primorskega ravnateljstva pri inspektoratu v Mostarju, pristav v Kočevju Luka Potočnik za pristava 7-I dunavskega fin. pri inspektoratu v Smederevu, pristav dravskega ravnateljstva Anton Matelič za pristava 7-I zetskega ravnateljstva pri inspektoratu v Kos. Mitrovici, svetnik v Krškem Franc Gabrijelčič za svetnika vrbaskega ravnateljstva v Banjaluki, svetnik dravskega ravnateljstva Mate Kisić za svetnika vrbaskega ravnateljstva v Banjaluki, svetnik in vodja davčne uprave v Ljubljani Josip Mosetič za svetnika drinskega ravnateljsta v Sarajevu.

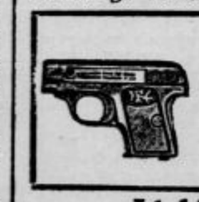

Najboljše lovsko in obrambno orožje ter municijo dobite pri
A. RUTAR, puškar, Celje.

Ljubljanska opera

Jutri v torek se poje ob 16. priljubljena opereta »Mamzelle Nitouche« z gospo Poličevo v naslovni vlogi. Opereta je izven abonma pri znižanih cenah.

V sredo na novega leta dan se poje Lortzinga opera »Car in tesar« z g. Grbo v naslovni vlogi. Dalje nastopajo: Ga Ribičeva, gdčna Španova ter gg. Križaj, Gostič, Kovač, Rumpel, Janko i. dr. Opero vodi dirig. g. Štritof in režiser g. Povhe. Predstava se bo vršila pri znižanih cenah. Zvečer ob pol 8. uri se bo pela Zellerja opereta »Tičarc. Predstave izven abonma.

Tragedija vojne vohunke

Lizzi Wertheim, žena naturaliziranega Angleža — Ob izbruhu vojne na Angleškem — Brez vseh sredstev — Breeckowa misija — Skupno »delo« v Londonu in na Škotskem — Aretacija in obsodba

(Napisal Edwin T. Woodhall, bivši uradnik angleške tajne policije)

Med najbolj senzacionalnimi kriminalnimi slučaji, v katerem je igrala glavno vlogo ženska, je bil nedvomno proces proti Lizzi Wertheim alias Mrs. Adelaidi Norton, ki je bila med vojno v Angliji obsojena na deset let ječe. Njen sokrivec, ki je bil takisto obdolžen vohunstva, je plačal žrtev svojega poklica za domovino z lastnim življenjem. Smrtno obsodbo nad njim so izvršili v Towru.

Lizzi Wertheim je bila žena nekega naturaliziranega Angleža. Po poreklu je bila Nemka, doma iz južne Nemčije. Dasi je bila kot oseba zelo mikavna, se vendar ne da primerjati s slovito vohunko Mato Hari, o kateri smo pisali pred nedavnim časom. Zakaj Mata Hari je bila najbistrejša in najpametnejša, a tudi najnevarnejša vohunka, kar jih pozna zgodovina. Lizzi Wertheim pa je bila lepotica in se je spoznala na vse zvijače, ki se jih lahko posluži krasna ženska, kadar hoče doseči kakršenkoli namen v svoj prid. S svojimi čari je izvabljala moških tajne, ki bi jih ne smeli nikoli izdati. Izvijala jim je skrivnosti, ki bi jih morali obdržati samo zase.

Iz njenega

prejšnjega življenja

imamo zelo malo podatkov. Ko so postali angleški policijski agenti pozorni nanjo, je vohunila sama in brez tuje pomoči. Kakšna vloga je bila pri tem odmerjena njenemu možu, ni mogoče reči, to se lahko samo domneva. Iz njenih izpovedi pa je razvidno, da se je še pravočasno umaknil na ozemlje neke nevtralne države.

Zaveznik in tovariš Lizzi Wertheimove je bil ameriški Nemec Breeckow. Prva in

poglavitna lastnost vohuna

je pogum in odločnost. Ampak naisi bo vohun še tako previden in oprezen pri nabiranju podatkov, dičiti ga mora poleg neustrašenosti še prisotnost duha, imeti mora svojstvo, da lahko vsak trenutek prevara nasprotnika ter, če je potreba, postavi na kocko lastno življenje. S tega vidika posmatrana, je bila Lizzi Wertheim ena najuspešnejših vohunk svetovne vojne. Ko je stala pred sodniki, so njeni obtožitelji izjavili, da ne poznajo ženske, ki bi bila nastopala tako samozavestno in odločno kakor ona. Medtem ko se je drugim vrtelo v glavi, je bilo v njenih možganih jasno. Tudi ni bila sama, ki so je spravila v nesrečo, ampak njen

nesrečni sotrudnik,

zakaj on ni imel ne poguma ne srčnosti, ki jo zahteva poklic vohuna, marveč je bil figar. Pomanjkanje poguma ga je privedlo v Tower, kjer so ga ustrelili, dočim je bila njegova sotrudnica, ki je vendar igrala glavno vlogo v vohunskem poslovanju, obsojena samo na deset let ječe. In če ne bi se bila znala Lizzi Wertheim pred sodniki zagovarjati s toliko gotovostjo, sigurnostjo in odločnostjo, ni dvoma, da bi jo bila doletela najmanj ista usoda kakor Breekowa.

Prijela sta jo dva agenta Scotland Yarda, ki sta jo presenetila v stanovanju. Trenutkoma se je zavedla težavnega položaja, v katerega je s tem obiskom zašla. Vedela je, da gre za vse in da lahko vse izgubi.

V zadnji sekundi

je raztrgala listine, ki bi jo bile obremenile tako težko, da bi izgubila sleherno nado na rešitev. Raztrgane koščke papirja je vrgla skozi okno in sicer baš v tistem hipu, ko sta se agenta pojavila pri vratih.

Nekaj let pred izbruhom svetovne vojne so jo bili vzeli

Nemci v svojo službo.

Zbirala je na Angleškem važne informacije, zlasti instrukcije, ki so se nanašale na moč in akcijski radij angleške vojne mornarice. Zakaj ta je bila njena specijaliteta, v kateri se je dodobra spoznala. S svojo osebnostjo je umela pridobiti zase mnogo angleških pomorskih oficirjev, in sicer v času, ko so bili na dopustu.

A medtem ko je do izbruha vojne živela v dokaj povoljnih razmerah, se je njeno življenje po izbruhu vojne zelo predrugačilo. Da, prišlo je tako daleč, da je morala skoro stradati. Odrezana je namreč bila od Nemcev, ki ji niso mogli na noben način dostavljati denarja. Šele zdaj se je izkazalo, da so čisto napačno sodili tisti Angleži, ki so govorili in domnevali, da imajo Nemci na Angleškem silno organizirano vohunsko mrežo. Takoj ob pričetku vojne so angleški detektivi storili vse mogoče za obrambo dežele:

internirali so vse sumljive elemente

v dveh taboriščih. Dva meseca so bili Nemci povsem brez vesti o Angležih in njihovih nakanah onstran Kanala. V tem času je tudi Lizzi Wertheim zadel udarec izpodrezanega življenja.

V Berlinu pa se je vohunski urad na vso moč trudil, da bi zopet vzpostavil pretrgane zveze s svojimi zaupniki na Angleškem. Sledniič je dobil imenovani Breekow nalog, naj nastopi kot posredovalec med njo in Nemci. Posredoval je med Wertheimovo in med nemškimi vohuni na Nizozemskem.

Breekow je bil po poklicu glasbenik. Njegova glasbena nadarjenost je bila čisto izredna. Dolgo vrsto let je izvrševal svoj poklic z velikanskim uspehom v ameriških Zedinjenih državah. Preden pa se je posvetil glasbi, je odslužil vojaški rok v nemški armadi. Odpustili so ga bili kot rezervista. Na žalost je imel dve svojstvi, ki nista bili nič kaj posebno prikladni za izvrševanje uspešnega vohunstva: bil je zelo občutljiv in strašno ošaben. Sodijo, da je bila baš slabost njegovih živcev kriva njegove neodločnosti, ki ga je pokopala. Bil je tudi

zelo bojazljiv.

V prvem letu vojne so ga bili pritegnili v vojsko, kjer je opravljal službo v nekem skladišču za pešce. Bil pa je izvrsten poznavalec jezikov, govoril je izborno angleški in v glavnem štabu za vohunske zadeve v Berlinu so zaradi njegovega ameriškega državljanstva kmalu prišli do uverenja, da bi bil pripraven medij baš zaradi teh lastnosti. Odpustili so ga torej iz vojaške službe. Breekow ni kazal posebnega veselja za vohunstvo. Poslali so ga v London, kjer je začel delati z Lizzi Wertheim. Vdal se je v svojo usodo, ker je videl, da mu ne preostane nič drugega. Lizzi Wertheim, ki je bila tedaj docela obubožana in povrhu še bolna, ga je sprejela z odprtimi rokami. Breekow je bil bogato založen z denarjem. Lizzi je umela delati z njim in mu je kmalu vlila potrebni pogum za vohunski posel.

Izprva, dokler je bilo kaj denarja, se nista menila ne Wertheimova ne Breeekow dosti za vohunstvo. Živela sta lepo življenje, kakor bi hotelo še enkrat do dna izprazniti kupo radosti, preden pride najhujše in potrka na duri

neizogiben konec.

Čeprav sta Lizzi in Breekow delovala skupaj, je vršila najodgovornejši del vohunskih poslov Wertheimova. Kovala je načrte, iskala informacije in navezovala stike. Svojemu partnerju je prepustila samo prenašanje vesti na neki naslov v Rotterdamu. Tja so hodila pisma, v katerih je bil prostor med vrstami tako velik, da ni bilo mogoče dvomiti o nobeni vohunski akciji. Toda baš to je opozorilo Angleže na moža. Prišel je na

»črno listo« vohunov,

ne da bi se zavedal svojega položaja. Njegovo korespondenco so čitali z velikansko opreznostjo in sum, ki je bil izprva le rahel, se je kmalu potrdil.

Breekow je živel v Londonu življenje imovitega gentlemana. Bil je vpisan pod imenom Rowland. Njegova pomočnica Wertheimova pa se je bila preselila na Škotsko, kjer je

slepila angleške oficirje

ter jim izvabljala tajne. Breekow je prejemal njeno pošto in pošiljal prepiske na Nizozemsko, kjer je že čakal od nemške vlade plačani agent. Pristaviti je še treba, da je Breekow po svoje dopolnjeval in »razširil« Lizzine informacije. Bil ni prav nič vesten v tem poslu, medtem ko je bila Wertheimova svojemu vohunskemu poklicu in nemški državi vdana iz dna duše. Še pred sodiščem se je izkazalo, da so bila njena poročila, v nasprotju z informacijami, ki jih dajejo navadno vohuni, natančna in točna.

S pomočjo Wertheimove in Breekowa so prišli Nemci v posest

najvažnejših dokumentov

tičočih se angleške mornarice. In ko je imela Lizzi največ uspehov, je prišlo na dan, da vrši Breekow vohunstvo. Policija ga je prijela. Izdal ga je v prvi vrsti denar, ki ga je prejemal iz Nizozemske.

Po aretaciji se je nakupičilo nebroj dokazov, ki so ga obremenjevali. V zaporu se je zlomila njegova odporna moč. Posledica tega je bilo popolno priznanje, da je vršil vohunsko službo za Nemčijo. Angleži niso pomišljali in so ga za plačilo

ustrelili.

Toda Breekow ni obremenil samo sebe, ampak tudi Lizzi Vertheimovo. Na podlagi podatkov, ki jih je dal na zapisnik, je policija odredila preiskavo proti nji. Bila pa je tako

pametna in zvijačna,

da ni šla izdajalcu na limanice. Tajila je, kolikor se je dalo in dokazovala, da ni bila ob tistem času tam in tam, kakor je izpovedal Breekow, marveč nekje drugje. Dokazala je pri tem izzivanju naravnost presenetljivo prisotnost duha. No, vse ji ni dosti pomagalo. Detektivi so jo zajeli in odvedli v ječo.

Med zaslišavanjem ni nikoli klonila. Bila je kos položaju, v katerega je zašla. Čeprav se je dokazni materijal zoper njo silno naglo kopičil, je spretno odbijala vse napade in sumničenja ter se z občudovanja vredno bistroumnostjo izrezavala iz neprijetne situacije. V primeri z Breekowim je bila kakor levinja, on pa kakor jagnje. Posluževala se je vseh mogočih zvijač in zank in je ves čas delala ugodno razpoloženje za naklonjenost uradnikov.

V najhujših trenutkih je pokazala, da je ne le pogumna, ampak tudi zelo pametna. Rešila je na ta način svoje življenje. Sodišče jo je obsodilo

na deset let ječe.

Sprejela je sodbo z veliko mirnostjo, čeprav je morala biti prepričana, da bo sodba še mnogo hujša.

Vendar revica ni prenesla trdosti zapora. Ječa ji je zrušila zdravje. Najprej je zblaznela in je umrla l. 1920. v jetniški bolnici v Broadmoorju.

Poroke zastonj!

Po starem običaju se vrše na božični dan po londonskih cerkvah poroke — brezplačno. Slika prikazuje podpis poročnega zapisnika.

Pridni Janezek

V slovenskem mestecu je živel veren fantiček, ki je želel od Jezuščka sanke, samokolnico in konja. Najprej je poskusil vsa človeška sredstva, da bi dosegel namen, to se pravi: naučil se je raznih molitvic in jih večkrat opravljal. Zaradi večje varnosti se je zatekel še k nadprirodnim pripomočkom. Zaslutil je, da bi utegnilo Gospoda razveseliti, če bi prejel dopisnico. Izbral si je barvito razglednico in napisal nanjo svojo prošnjo: »Ljubi Bog, daj mi samokolnico, sani in konjička, ker znam očenaš čisto gladko.« Naslov je napravil, kakor gre: »Ljubemu Bogu, Nebesa,« prilepil znamko, vrgel pismo v skrinjico pred prazniki in mrzlično čakal odgovora. Vedite, da je na hrbtu ovitka naznačil točen naslov odpošiljatelja... Poštni uradnik je osupnil ob tem pismu. Kot rodbinski oče si je nekaj izmislil. Prekrižal je naslov in pristavil: *Zavrnil sveti Peter.* Tako je romala razglednica nazaj k prezaupnemu piscu. A ker je poštar hotel izpopolniti iluzijo, kakor bi bila karta res potovala do nebeških vrat, je bilo treba za to vidnega dokaz. Kako doseči to? Raj leži izven Jugoslavije, bržkone celo zunaj svetovne poštne zveze, zato je znamka gotovo premajhna. Gospodu Kovačiču je bila državna blagajna pri srcu in pritisnil je na dečkovo dopisnico znamko: *Porto.*

Stara legenda

Pred božičem je ljubi Bogec na Božičkovo prošnjo priredil v svojem višnjevem carstvu veliko veselico Čednostim na čast. Vse so bile vabljene in vse so se odzvale. Mnogo kreposti je bilo tam videti in glej čudo, velike niso prezirale malih. Vse so se dobro razumele ter občevale med seboj kot osebe, ki se često srečujejo in se do korena poznajo. Pri vsem tem pa je Vekovečni zapazil dve krasotici, ki sta se zdeli tuji druga drugi. Presenečen je stopil proti prvi, rekoč: »Dozdeva se mi, da se ne menite za to osebo, potakem je ne poznate?« Ker je odkimala, jo je prijel za roko, jo vodil do druge ter predstavil: »Dobrodelnost,« je rekel, kažoč nanjo. »Hvaležnost,« je dostavil, pokazavši na drugo. Obe Kreposti sta se neznansko zavzeli. Od začetka sveta sta se srečali prvikrat.

CENE MALIM OGLASOM:

Za oglase, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva vsaka beseda 50 par. Če naj pove naslov Oglasni oddelek »Jutra«, je plačati posebno pristojbino 2 Din. Če pa je oglas priobčen pod šifro je plačati pristojbino za šifro 3 Din. Telefonske številke: 2492, 3492

Mali oglasi

Kdor hoče da se mu pošlje po pošti naslov ali kako drugo informacijo tičočo se malih oglasov naj priloži v znamkah sicer ne bo prejel odgovora! 2 Din

CENE MALIM OGLASOM:

Ženitve in dopisovanja ter oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda 1 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 5 Din. Vse pristojbine je uposlati obenem z naročilom, sicer se oglasi ne priobčujejo. Št. ček. rač. pri Pošt. hranilnici v Ljubljani, 11842.

Službo dobi

Vajenca za čevljarsko obrt sprejmem v dobro delavnico. Prednost imajo oni, ki so se že učili. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 46853

Štepariko sprejmem za stalno na deželo. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 46854

Vajenko za štepariko sprejmem. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 46855

Učenko katera ima veselje do trgovine, sprejmem v Ljubljani. Ponudbe pod »Manufaktura« na oglasni odd. »Jutra«. 46865

Sobarico perfektno v vseh poslih, ki zna dobro likati, takoj sprejmem. Dobro plačilo. Ponudbe pod »Kranj« na ogl. odd. Jutra. 46879

Učenko za kuhinjo, pridno, sprejmem takoj za Ljubljano. Naslov v ogl. odd. Jutra. 46905

Hlapca sprejmem takoj. Biti mora trezen in pošten. Naslov v ogl. odd. Jutra. 46903

Hlapca h 3 konjem, kateri se tudi razume na posle v vinski trgovini, iščemo. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 46800

Gospodično iščem k dvema otrokoma, katera zna slovensko in nemško, šivati ter opravlja lahka hišna dela. Ponudbe na: Sager, Celje. 46843

Natakarico z osebno pravico in majhno kavcijo iščem za takoj. — Ponudbe s sliko na naslov: H. Turžanski, Kočevje — Velika kavarna in restavracija. 46769

Pisarniško moč samostojno, zanesljivo, z znanjem nemščine sprejmem. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe z natančno navedbo dosedanjih službovanj in plačilnimi zahtevki na oglas. odd. »Jutra« pod »Mesto na deželi«. 46595

Majerja izurjenega v vseh panogah gospodarstva, sprejmem takoj. V lesni stroki izvežbani imajo prednost. Lesar, Brundula-Guštanj. 46723

Trgovski potniki

Potnike zanesljive in poštene zastopnike ter agente sprejme proti dobri proviziji tvornica pijač. Ponudbe pod šifro »Zanesljiv 28« na oglasni oddelek »Jutra«. 46915

Potnike zastopnike za vsa večja mesta Jugoslavije za brezkonkurenčni predmet, potreben v vsaki hiši, sprejmemo. Agilnim omogočen dnevni zaslužek 200—300 Din in mesečna plača. — Pismene ponudbe pod »King« 578 na Jugomorse, a. d. Beograd, Terazije. 46785

Zaslužek

Pletilja nogavic sprejme delo na dom. Istotam se proda pletilni stroj št. 14/22 »Ideal« še malo rabljen. Poizve se v ogl. odd. Jutra. 46888

Postrežkinjo pridno in pošteno iščem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 46890

Vsaka mladenka dobi stalen zaslužek v domačem kraju. Ponudbe pod »Mladenka« na oglasni oddelek »Jutra«. 46924

Službe išče

Mlado dekle poštenih staršev, išče mesto natakarice z 10. jan. 1930. Gre tudi na deželo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 46928

Kuharica išče zaposlenja pri boljši obitelji najrajši pri finančni kontroli ali za gospodinjo. Nastop takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 46898

Prodajalka mešane stroke želi službe kjerkoli v mestu ali na deželi. Nastopi lahko takoj. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. 46850

Absolvent trg. akademije, z nekaj prakse, želi primernega nameščenja. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Januar 1930«. 46660

Prodam

Sani zeleno pleskane, nove, dvosedežne za 4—6 ljudi (á la zapravljivček) pripravne zlasti za mesarje, proda Jurij Gosar, gost., Stara Loka 8, p. Škofja Loka. 46605

Železno peč »Meteor« prodam ali pa zamenjam za manjšo. Naslov pove oglasni oddelek Jutra. 46955

Radio

Radio-aparat štiricevni »Hartley«, zelo poceni proda Hešik, Šiška, Medvedova 32. 46899

Pohištvo

Novo spalnico prodam po ugodni ceni. Naslov v ogl. odd. Jutra 46864

Prehrana

Abonente sprejmem po ugodni ceni na dobro domačo hrano. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 46964

Kupim

Železno peč manjšo, na drva in premog, kupim. Ponudbe pod »Laboratorij« na ogl. odd. »Jutra«. 46867

Kože zajčje in lisičje po najvišji ceni kupuje Šemko, Miklošičeva cesta 14. 267

Stanovanja

Lepo stanovanje 2 sob, kuhinje in pritiklin oddam s 1. januarjem 1930. Elektrika in vrt. — Rožna dolina, cesta IX/43 — Pod Rožnikom. 44035

Stanovanje 2 sob in delavnice proti enoletnemu predplačilu oddam. Poizve se v Cerkveni ulici 9, Trnovo. 46777

Stanovanje 2 sob, kabineta, kuhinje in vseh pritiklin oddam takoj v vili. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 46913

Stanovanje oddam (soba in kuhinja) stranki brez otrok, ki bi ga sama prečistila. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 46883

Stanovanje pritlično oddam v Zg. Šiški št. 184. — Ivan Kert. 46808

Stanovanje tri- ali večsobno, v Ljubljani išče za februar višji državni uradnik. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Februar« 46789

Sobe

Lepo mesečno sobo oddam takoj mirnemu gospodu na Gruberjevem nabrežju št. 16. 46907

Sobo lepo opremljeno, center, elektrika, parket, oddam s 1. januarjem zakonskemu paru brez otrok ali solidnemu gospodu oz. gospodični. Poizve se v ogl. odd., »Jutra«. 46868

Lepo zračno sobo z elektriko in posebnim vhodom oddam takoj 2 gospodoma, event. tudi s hrano. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 46805

Sobo z 1—2 posteljama oddam takoj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 46950

Sostanovalko sprejmem na stanovanje — Poizve se v trgovini Jančar, Pred škofijo. 46970

Sostanovalca solidnega sprejmem z zajtrkom. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 46959

Glasbila

Gitaro kupi Zorič, frizer, Moste. 46925

Kovčeg-gramofon s 4 ploščami, skoraj nov naprodaj v brivnici na Celovški cesti — vis a vis mitnice. 46978

Stroji

Pletilni stroj skoraj nov poceni naprodaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 46894

Pletilni stroj Dubied št. 8—35 cm, dobro ohranjen poceni na prodaj. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »Pletilni stroj«. 46760

V najem

Trafiko, trgovino in gostilno dam takoj v najem. Naslov v oglasnem oddelku Jutra. 46916

Pekarijo oddam v najem. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 46862

Razno

Nervoznim brezplačno pošljemo »Nov način pomlajevanja in lečenja organizma«, povratek moči, zdravja, delovne sposobnosti in podaljšanje aktivnega življenja. Obrnite se na naslov: Miloš Marković, Beograd, Kralja Milana 58. 15820

Kvalitetno Solingensko orodje z znamko cčala

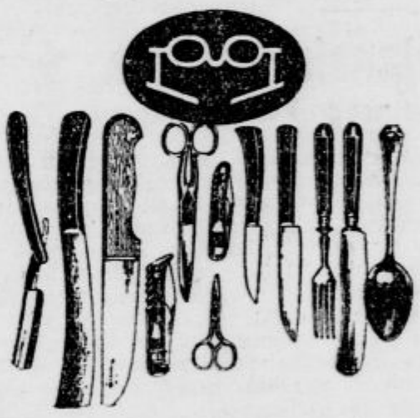

kupite le pri „Jeklo“ Ljubljana, Stari trg

ZALOŽBA »LUČ« V LJUBLJANI

Črne duše

Roman

Prva knjiga

Martin Brbek

Spisal

Ivan Podržaj

Broš. Din 20.—, ornig. vez. Din 30.— (po pošti Din 2.— več)

Dobi se v vseh boljših knjigarnah in neposredno pri založbi »Luč« v Ljubljani, poštni predal V.

Za Novo leto!

Pristna namizna vina, desertno vino, malaga, vermut in prošek. — Točilnica

Josip Vitek

Ljubljana, Sv. Petra cesta 13.

Premog drva koks „ILIRIJA“, Ljubljana, Dunajska c. 46 Telefon 28—20

Lovske puške

floberte, brovninge, pištole, pištole za straženje psov, lovske in ribiške potrebščine imamo vedno v zalogi

F. K. KAISER

puškar

LJUBLJANA, Kongresni trg 9.

272

Ali že imate „Album slovenskih književnikov“

ki prinaša 267 portretov, naših velemož v bakrotisku. — Zastopani so leposlovni, znanstveniki, narodni buditelji, uredniki in publicisti od najstarejših časov do danes. Umetniško vezana knjiga velja s poštnino vred 170 Din. broš. 140 Din. Naroča se v

knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova 54

Izdaja za konzocij »Jutra« Adolf Ribnikar, urejuje Ivan Podržaj, tiska »Narodna tiskarna d. d.«, njen predstavnik Fran Jezeršek; vsi v Ljubljani.